

Juvenil Andreu Sotorra

La formiga ja té quinze anys

El 1996, l'escriptor Emili Teixidor (Roda de Ter, 1933) va crear el personatge de la Formiga Piga amb el primer títol de la sèrie, *L'amiga més amiga de la Formiga Piga*, pel qual va rebre el Premio Nacional de Literatura Infantil y Juvenil. Un any després, la mateixa Editorial Cruïlla li va editar un segon títol, *La Formiga Piga es deslloriga*, en una primera edició especial en cartoné i amb il·lustracions en color.

Des d'aleshores, sempre amb la complicitat de la il·lustradora Gabriela Rubio, l'èxit de la Formiga Piga no s'ha aturat i, malgrat que semblava que la continuïtat no era la primera intenció de l'autor, el personatge ha complert ja quinze anys i l'últim títol, *La Formiga Piga va a la biblioteca*, s'afegeix als seus parents anteriors, a més dels dos esmentats abans: *Petits contes d'intriga de la Formiga Piga*, *La Formiga Piga lliga*, *La volta al món de la Formiga Piga*, *Els secrets de la vida de la Formiga Piga* i *La Formiga Piga s'enfonsa*.

Probablement, l'èxit de la sèrie és la seva voluntat d'explicar mil i una coses de la vida de la manera més planera possible als lectors primerencs a través d'un personatge tan minúscul com una formiga i, a la vegada, capaç de crear, treballar, organitzar, dirigir i tenir temps encara d'aprendre, malgrat doblegar el lloc de sol a sol i fer *trekking* en un anar i venir en corrua sense parar tot el dia.

D'un món tan dur i fràgil com aquest sorgeix la Formiga Piga, i sempre amb ganes de viure la vida, divertir-se, filosofar, fer amics, córrer quilòmetres i veure món. Una bona lliçó que les diverses històries

Piga sempre té ganes de divertir-se, de filosofar, de fer amics...

de la Formiga Piga han anat inculcant de manera subliminar en els seus lectors.

L'últim llibre publicat per Emili Teixidor sobre la Formiga Piga té una importància especial perquè l'autor fa una pausa per recuperar d'una immensa biblioteca aquells personatges o aquells llibres que s'han llegit de tota la vida i que, pel seu caràcter de clàssics, corren el perill, precisament, de ser oblidats en una prestatgeria. Com que la Reina del cau de les formigues ha de reposar després d'una malaltia, la Formiga Piga té l'encàrrec d'anar a veure el Mussol Tot Sol, el bibliotecari, perquè li triï aquelles històries de la literatura que la distreguin en la convalescència.

I és d'aquesta manera com, en una mena de petit cànon de lectura, potser sense pretendre que ho sigui, l'autor recomana als lectors que no es perdin, entre molts altres llibres, els que parlen de la guerra de Troia, dins de la *Iliada*, o de les aventures d'Enees i la fundació de Roma, a l'*Eneida*, o que busquin els

contes amagats dins de la *Bíblia*, o *La cançó de Roland*, el *Tirant lo Blanc*, *El Quixot*, el teatre de William Shakespeare, el poema de *La Divina Comèdia*, les grans aventures com *Moby Dick*, *L'illa del tresor*, *Dos anys de vacances* o *Robinson Crusoe*, novel·les com *La transformació*, de Kafka, o els poemes de Miquel Martí i Pol i Josep Maria de Sagarra.

Més estímul que guia

Una tria difícilment discutible i indiscutiblement ampliable, però que vol ser més un estímul que provoqui la curiositat que no pas una guia acadèmica. I això ho fa parlant de cada personatge, de cada història, de cada llibre amb passió, com si cadascun fos un conte per explorar a partir de la sinopsi que li dóna com a pistes el bibliotecari. Un mètode subtil que el mateix Teixidor ha defensat sempre, des de la seva primera experiència pedagògica, davant del repte d'iniciar els més joves en el plaer de la lectura. *

Novel·la Jordi Llavina

L'estiu de la pluja

Hi ha un joc molt popular –s'hi entreté principalment la canalla– que consisteix a atribuir un color determinat a un nom de persona. Per exemple: Marc, blau; Maria, groc; Laia, violeta; Antoni, marró. La cosa no va gaire més enllà. Rimbaud, que va saber conservar l'esperit del nen fins i tot quan ja feia alguns anys que havia deixat de ser-ho (no gaires, perquè, com és sabut, va morir a una edat prodigiosament precoç), va relacionar cada vocal amb un color: a, negre; e, blanc; i, vermell; u, verd; o, blau (en aquest mateix ordre).

Conscient de la capacitat evocativa que tenen els colors, Albert Mestres ha escrit una *nouvelle* d'iniciació, o d'aprenentatge, en tota regla, amb dos germans, Albert i Elisenda, disposats a menjar-se el món al Cadaqués de finals dels setanta. Serà

un "estiu pertorbador" –reconeix el nen, a través dels ulls del qual el lector va coneixent el relat–, que l'ha portat "per camins no fressats i més aviat dubtosos, plens de llum i ombres, de terres inestables on no sap ben bé on posar el peu". Els colors ho impregnen tot: un plaer és "vermellíssim", es viu "una hora groc blat d'un món solitari", unes flaires són "ocroses".

Descobrir el plaer, feliços

Els dos germans descobriren el desig, i no s'estaran d'acomplir-lo a esquena de la noia que en té cura. La bola de foc els envesteix impetuosament. Són cadells feliços, fills d'una parella que, entre un grup d'estiuejants benestants, forma part de l'estrat més modest. Al setembre, els grans toquen el dos cap a Barcelona, i els dos germans es queden

sols amb la Llum, la noia que els cuida: "L'Albert i l'Elisenda corren pels còdols, es persegueixen, s'amaguen. Es moren de riure. Feliços. Lliures."

El text de Mestres té molts encerts i algun defecte. Deixant a banda la qüestió cromàtica, en què potser se li'n va una mica la mà, *Els colors dels dies* ens fa reviure la joia de l'estiu, però no pas d'un estiu qualsevol, sinó d'un estiu, insisteixo, pertorbador. Es podria establir una relació fructífera entre aquesta novel·la i la més celebrada de John Banville, *El mar*. També aquí hi havia dos germans, en aquest cas bessons, que patien una tragèdia (i també aquí hi havia una assistent descurosa). Igualment, la novel·la de l'irlandès combinava el relat de la joia estival amb la tragèdia. Mestres sosté molt bé la narració, que durant les primeres tres quartes parts ha sigut mo-

rosa i essencialment descriptiva, com s'esqueia, i que en el tram final es precipita per la cruesa dels fets reportats. L'estil és líric, amb conseqüències molt felices: "L'aire és tan humit que es podria beure"; per bé que, en general, hauria calgut depurar-lo molt més: "toquetetjos", "ratjos", "a aquestes *alçades* de les vacances", "pernil en dolç", "corren a assecar-se al bany", "poquet a poquet"; de tant en tant, alguna frase que vol tenir la marca de l'oralitat acaba sent més aviat treballada i ens fa entrebancar: "Normalment els cura la mare, però avui com que hi ha el pare i es vol fer el que en sap ho fa ell"; els pescadors de Cadaqués es refereixen a la *canalla*, i jo diria que el terme més just seria, allà, *mainada*...

Moltes pàgines tenen el perfum autèntic de l'estiu i de l'estiueig, i és per això que *Els colors dels dies*

Assaig

Picasso als Ports de Beseit

Josep Santesmases

Ens trobem davant d'un llibre, molt ben editat, centrat a radiografiar la primera estada de Picasso a Horta de Sant Joan, de l'estiu del 1898 a les primeries del 1990. La publicació inclou diversos articles acompanyats de moltes imatges, tant de l'obra de Picasso realitzada durant la primera estada a Horta, com també d'algunes fotografies antigues i actuals que ens situen a Horta i els Ports. Dels textos se'n reproduïxen versions en castellà i anglès.

Elias Gaston Membrado, a *Primera estada a Horta, 1898-1899*, descriu detingudament els motius i el transcurs del temps que Picasso va passar a Horta, a partir, sobretot, del manuscrit mecanografiat del seu amic Manuel Pallarés, a la casa del qual va fer estada, convidat per recuperar-se en la convalescència de l'escarlatina que havia patit. "Amb els caldos de gallina de ma mare segur que et refaràs", li havia dit el seu amic. Gascon incideix a remarcar les sensacions i les emocions viscudes per Picasso que mai més oblidaria. Així, en la correspondència adreçada a Apollinaire s'hi pot llegir: "Les meves emocions més pures les he experimentat en un gran bosc d'Espanya on, als setze anys, em vaig retirar per pintar", que cal sumar a la coneguda frase de Picasso: "Tot el que se ho he après a Horta."

Eduard Vallès, a *Horta a l'obra de Picasso: les col·leccions del Museu Picasso de Barcelona*, descriu, relaciona i qualifica l'obra conservada al Museu Picasso de Barcelona, olis i dibuixos realitzats pel pintor malagueny durant la primera estada, que trobarem excel·lentment reproduïda a l'apèndix *Horta al Museu Picasso* o entre el text de l'obra.

Per la seva part, Joaquim Ferràs Prats, a *El ganivet de Picasso*, hi aboca l'anècdota de la conservació per Picasso –com a objecte valuós– d'un ganivet procedent d'aquella estada. Aquesta petita història serveix a l'autor per expressar el sentiment de Picasso envers Horta i també per mostrar la violència latent en aquell temps a Horta i més en general a les Terres de l'Ebre. Palau i Fabre contava que, al cap de 70 anys de la seva primera estada a Horta, Picasso encara conservava el ganivet, que utilitzava tant per menjar com per tallar branques.

Aventura a la cova de Morago

Finalment, Salvador Carbó, a *L'home i els Ports: la vall dels Estrets*, emmarca l'espai que va conèixer Picasso, sobretot l'entorn de la cova de Morago, on amb el seu amic Manuel Pallarés van passar uns dies tot sols, fins que les inclemències del temps van fer finir l'aventura. Salvador Carbó detalla el recorregut que feren per arribar a la cova; ens descriu els masos de l'entorn, els seus orígens, les seves característiques, i ens detalla les persones que hi vivien l'any 1898. D'alguna manera en dibuixa l'ambient humà i paisatgístic del temps i el lloc.

Aquest llibre és un producte més de l'excel·lent tasca –sovint sorprenent– realitzada pel Centre Picasso d'Horta de Sant Joan al llarg de molts anys i de les estretes relacions travades amb el Museu Picasso de Barcelona. *

La Formiga Piga va a la biblioteca
 Autor: **Emili Teixidor**
 Il·lustracions: **Gabriela Rubio**
 Editorial: **Cruïlla**
Barcelona, 2012
 Pàgines: **78**
 Preu: **7,75 euros**
A partir de 9 anys

La popular Formiga Piga, creada per Emili Teixidor, ha fet quinze anys
 JOSEP LOSADA

Picasso als Ports Horta, estiu 1898
 Autors: **Diversos**
 Editat: **Parc Natural dels Ports, 2011**
 Pàgines: **159**
 Preu: **18 euros**

Els colors dels dies
 Autor: **Albert Mestre**
 Editorial: **Angle**
Barcelona, 2012
 Pàgines: **142**
 Preu: **17 euros**

Albert Mestre narra l'estiu tràgic de dos germans a Cadaqués

JUDIT FERNÁNDEZ

d'un pensament del protagonista; allà repeteix dues o tres vegades un mateix sintagma, en funció de la insistència d'un desig.

La història és senzilla, però fonda. La consciència del protagonista és al centre del relat: "L'Albert no perdrà mai la capacitat de meravellar-se pel món perquè des del principi ha comprès, fos quan fos aquest principi, que no hi ha separació, que el món i ell són tot u." Hi ha, però, un moment d'una gran tensió en què el nen se sentirà, de cop, expulsat del paradís. Si "l'amor és el moll de l'os de tota transgressió", a partir d'aquest moment climàtic (i tràgic) esdevindrà consciència de culpa. Uns dies de forta tempesta ho han capgirat tot. "Cadaqués, cada volta que et miro, que amarga que és la meva sort", podrien cantar els protagonistes imitant Pau Riba. *

crea, de seguida, una empatia forta amb el lector (cosa que passava també amb aquella deliciosa novel·leta d'Alberto Vigevani, *Un estiu al llac*, superior a la de Mestre, certament). Els colors lluminosos, cridaders i llampants, conviuen amb els

fosc, amb l'"aspre color rovell", els que representen la presa de consciència del dolor, que els nens comencen a advertir. Mestre crea interessants jocs estilístics amb el relat: aquí interromp amb brusquetat una frase, seguint la interrupció